

**POLOKRONIKA
KRYMINALNA**

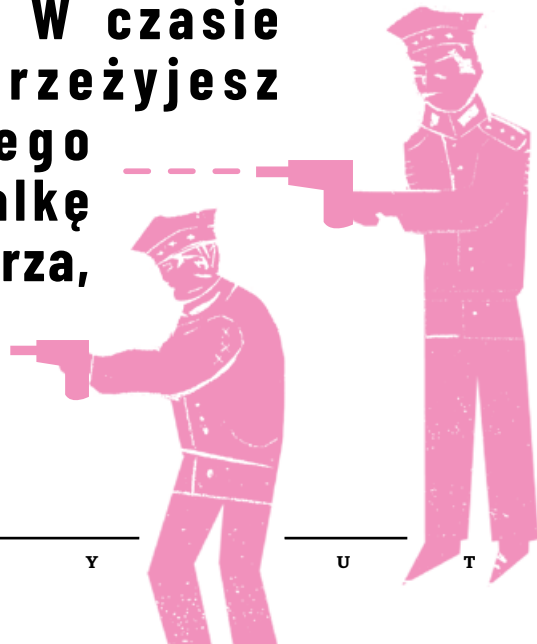
KRZYSZTOF MICHAŁ JÓŹWIAK

Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa
Kulturowego za Granicą
POLONIKA

OD WYDAWCY

Drogi Czytelniku, zostałeś właśnie zabrany, jak bezbronne dziecko w walizce, w podróż, która niczym zbrodniczy duet, połączy w Twojej głowie miejsca niewinne z morderstwami jak z filmowego

scenariusza. • W czasie tej podróży przeżyjesz śmierć hrabiego i morderczą walkę o posadę śmieciarza, w padniesz w obłąd oglądacza zwłok, uciekniesz katu

I N S T Y

U T

spod topora, spotkasz potwora z Rudziszek i krwawego kioskarza, znajdziesz się w przeklętej kamienicy i na giełdzie nieboszczyków. Zobaczysz jednocześnie klasztor i cyrk, orgię i uniwersytet, tętniące życiem miasto i korowód otrutych. • Wszystkie historie są prawdziwe, wszystkie miejsca istnieją naprawdę. Już nigdy nie spojrzysz na nie, tak jak wcześniej. Zapewniam Cię, że to będzie *one way ride*... • Znajdziesz tu swoje dziedzictwo, którego jeszcze nie jesteś świadom, a które będzie dla Ciebie, jak polski nokaut.

WYDAWCA: WYDZIAŁ KULTURY I SZKOLNICTWA
CENA 10 GROSZÓW
EXPRESO
WIECZORNY ILUSTROWANY.

P O L O N I K A

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
STYCZEŃ	13
<i>One way ride</i> Polskiego Ala Capone	18
Masakra w Kłodnie	20
Pożar w cyrku w Berdyczowie	26
Przekłeta kamienica	34
Śmierć hrabiego	38
LUTY	40
Katu spod topora	46
Dziecko w walizce	52
Dwa śluby i pogrzeb	56
Krwawy kioskarsz	62
MARZEC	64
Potwór z Rudziszek	70
Biednemu wiatr w oczy nawet... po śmierci	76
KWIECIEŃ	85
Kainowa zbrodnia	88
Chicagowska trucicielka	98
Horror pod piórem, horror w głowie	102
MAJ	107
Orgie u doktora Parnesa	110
Krwawa matura	114
Spudłowana miłość	122
Wódka i cementarny płot	128
CZERWIEC	132
Mordercza walka o posadę śmieciarza	134
Komedia pomyłek, czyli strzelanina u Fedusiaków	140
Morderstwo jak z filmowego scenariusza	142
Giełda nieboszczyków	150
Kradzież żony	154

LIPIEC	158
Banda Tarabasa	162
Zbrodnia nad Seretem	166
Wyrodna macocha	172
SIEPIEŃ	181
Dzieci się kłóca, ojcowie mordują	184
Oblęd Kahanka	188
Głowa	198
WRZESIEŃ	204
Tajemnica doktora Fränkla	210
Zbrodniczy duet Zbońskich – polscy Bonnie i Clyde	214
Zakonnik zabija księdza	222
Oblęd oglądacza zwłok	226
Krwawe zajście przy placu Bernardyńskim	230
PAŹDZIERNIK	232
Poświęcenie kochanki	240
Polski nokaut w Uckange	244
Kobiety kontra Bruderferajn	248
LISTOPAD	254
Rodzinną tajemnicą	256
Salon gry pani Olesi	262
Fordanserka strzela na oślep	266
Przeklęty naszyjnik	270
Wioska morderców	274
GRUDZIEŃ	280
Straszliwa tajemnica nocy poślubnej	286
Bomba w przedzy	290
Morderca czy ofiara?	294
Trzy kule dla kochanki	300
Sprawa Gorgonowej	304
NOWY ROK	309
Pijemy dziś ostatni raz	310
Bibliografia i źródła ilustracji	312

STYCZEŃ

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
<u>1</u>	2	3	4	5	<u>6</u>	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

KWIECIEŃ

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
<u>1</u>	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

LIPIEC

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

PAŹDZIERNIK

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

LUTY

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29			

MAJ

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
		<u>1</u>	2	<u>3</u>	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	<u>30</u>	31		

SIERPIEŃ

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	<u>15</u>	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

LISTOPAD

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
				<u>1</u>	2	3
4	5	6	7	8	9	10
<u>11</u>	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

MARZEC

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	<u>31</u>

CZERWIEC

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

WRZESIEŃ

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

GRUDZIEŃ

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	<u>25</u>	<u>26</u>	27	28	29
30	31					

STYCZEŃ

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
		<u>1</u>	2	3	4	5
<u>6</u>	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

KWIECIEŃ

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	<u>20</u>
<u>21</u>	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

LIPIEC

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

PAŹDZIERNIK

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

LUTY

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28		

MAJ

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

SIERPIEŃ

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	<u>15</u>	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

LISTOPAD

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
					<u>1</u>	2
3	4	5	6	7	8	9
10	<u>11</u>	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

MARZEC

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

CZERWIEC

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	<u>19</u>	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

WRZESIEŃ

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

GRUDZIEŃ

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	<u>25</u>	<u>26</u>	27	28
29	30	31				

S T Y C Z E Ń

S T Y C Z E Ń

1		
	9.00	12.00
	15.00	18.00
2		
	9.00	12.00
	15.00	18.00

S T Y C Z E Ń

		3
	9.00	
	15.00	18.00
		4
	9.00	
	15.00	18.00

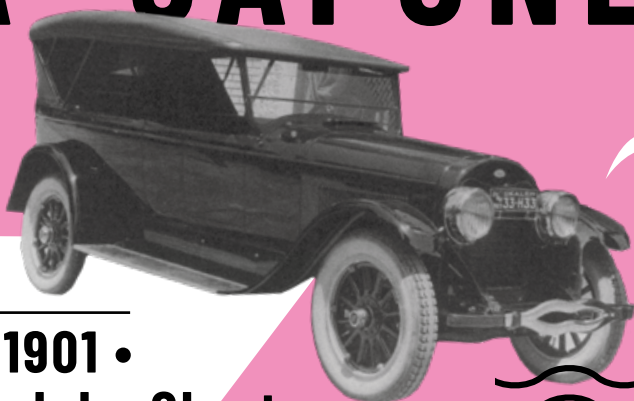
S T Y C Z E Ń

5		
	9.00	12.00
	15.00	18.00
6		
	9.00	12.00
	15.00	18.00

S T Y C Z E Ń

		7
	9.00	12.00
	15.00	18.00
		8
	9.00	12.00
	15.00	18.00

ONE WAY RIDE POLSKIEGO ALA CAPONE

**6 stycznia 1901 •
urodził się John Oberta**

Luksusowy sedan marki Lincoln już na pierwszy rzut oka wyglądał podejrzanie. Auto częściowo zjechało z drogi i przednimi kołami wpadło do wypełnionego wodą rowu, przechylając się na prawą stronę. Patrolujący okolice Chicago Ridge policjanci, Louis Jelinek i Frank Veselka, początkowo podejrzewają wypadek drogowy, ale kiedy podchodzą bliżej, szybko orientują się, że trafili na miejsce zbrodni.

Mężczyzna siedzący za kierownicą ma roztrzaskany czubek głowy – efekt postrzału lub silnego uderzenia pałką. Obok samochodu w lodowatej mętnej wodzie leży drugi trup pokryty cienką warstwą lodu. Zakrzepłe i zamarznęte ślady krwi znaczą miejsca, gdzie kule przeszły jego ciało. Jelinek i Veselka nie mają trudności z ustaleniem tożsamości pierwszego z mężczyzn – John „Dingbat” Oberta jest znanym w całym Chicago biznesmenem, politykiem, ale przede

wszystkim groźnym gangsterem. Zidentyfikowanie jego towarzysza zajmuje śledczym nieco więcej czasu, a okazuje się nim Sammy Malaga, osobisty szofer Oberty. „Dingbat” (pseudonim „pożyczył” od bohatera popularnego komiksu, którego miłośnikiem był w dzieciństwie) wymyślił popularną w Chicago gangsterską metodę eliminowania przeciwników, czyli tzw. przejazdkę w jedną stronę (ang. *one-way ride*). Nosił wilk razy kilka, ponieśli i wilka. 5 marca 1930 roku tym

Kościół pw. św. Jana Bożego Chicago [USA]

Kościół pw. św. Jana Bożego był jednym z najważniejszych polskich kościołów w Chicago. Publikacja *Parafie i kościoły polskie w Chicago* prezentuje świątynie należące do stylu zwa-

nego *Polish cathedrals* wraz z historią ich powstania, najważniejszymi wydarzeniami i związanymi z nimi postaciami duszpasterzy, architektów.

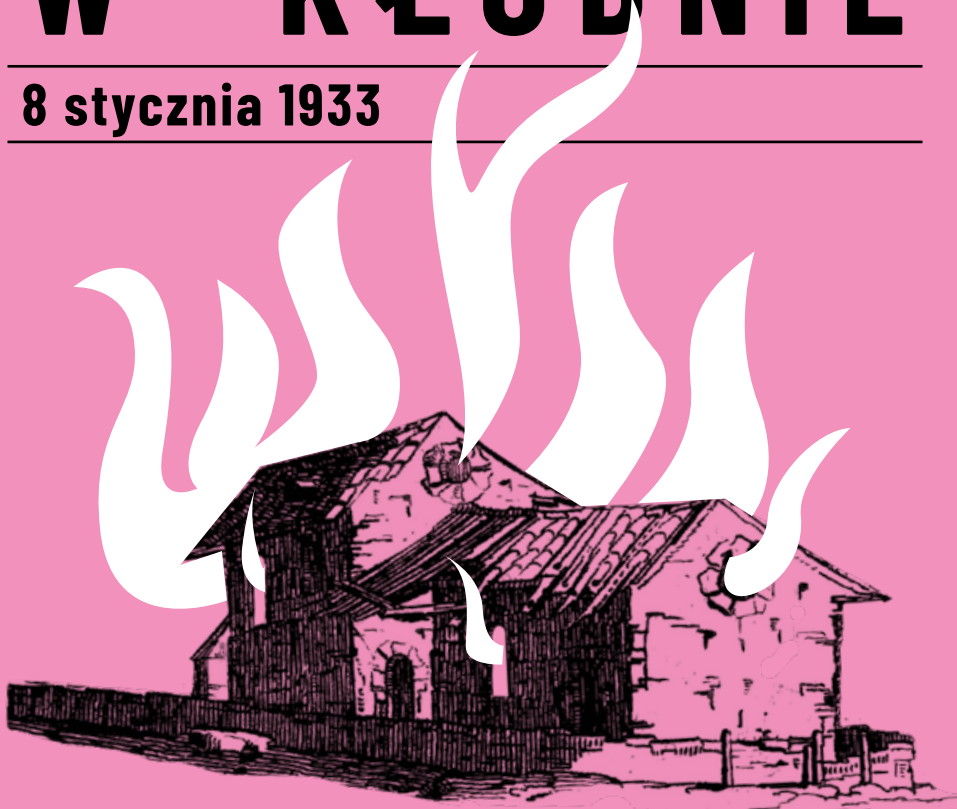

razem to Johna Obertę ktoś zabrał na tego typu eskapadę, i to jego własnym samochodem. • Zamordowany gangster miał polskie korzenie – całe życie związany był z Back of the Yards, dzielnica zamieszkaną przez biedniejszą część chicagowskiej Polonii, a także wielu imigrantów z innych krajów Europy Środkowej i Wschodniej. Swoją przestępczą karierę zaczyna jako rozwożący piwo kierowca w gangu Joëgo „Polaka” Saltisa (w rzeczywistości to Słowak), który kontroluje handel alkoholem w dzielnicy i pod przykrywką sieci lodziarni prowadzi nielegalne bary i piwiarnie (złoty interes w czasach prohibicji). Oberta, wspierany przez swojego mentora „Dużego” Tima Murphy’ego, szybko awansuje w mafijnej hierarchii – najpierw na płatnego mordercę, a potem osobistego ochroniarza Saltisa. Kiedy Murphy zostaje zamordowany, Oberta żeni się z wdową po nim i przejmuje jego interesy. • Oficjalnie „Dingbat” jest szanowanym biznesmenem, do którego należą biuro obrotu nieruchomościami i kwiaciarnia, a także republikańskim komisarzem w dzielnicy i działaczem związkowym. To również idol biednych mieszkańców Back of the Yards, którzy nazywają go „Przystojniakiem Johnnym” (Handsome Johnny). W ich oczach Oberta nie jest bezwzględnym gangsterem i mordercą, ale kimś w rodzaju Janosika,

zbroja, który odbiera bogatym i daje ubogim. Oberta świadomie kształtuje taki wizerunek, wspierając polonijne akcje, przytulki czy najuboższe rodziny. Jego firmowym zagranem jest rzucanie monet w tłum dzieciaków z sąsiedztwa. Bogobojni mieszkańcy Back of the Yards dziwią się więc nieco, że wszystkie kościoły archidiecezji chicagowskiej, w tym dzielnicowe polskie parafie Najświętszego Serca Pana Jezusa czy św. Jana Bożego, zgodnie odmawiają przeprowadzenia ceremonii pogrzebowej, a nawet poświęcenia trumny „Dingbata”. W sukurs przychodzi księża z Polskiego Kościoła Narodowego. Na pogrzebie, 11 marca 1930 roku, zjawia się przeszło 20 tysięcy osób – procesja pogrzebowa ciągnie się przez dwie mile. Kto urządził polskiemu Ałowi Capone „przejażdżkę w jedną stronę”? Śledztwo nie przynosi ostatecznego rozwiązania tej zagadki, ale najwięcej poszlak prowadzi do innego znanego gangstera, Franka McErlane’a, byłego wspólnika Oberty i Saltisa, który kiedyś ich oszukał w interesach i przeszedł z Back of the Yards do konkurencyjnego gangu. McErlane pała żądzą zemsty za nieudany zamach na swoje życie sprzed półtora tygodnia, w którym został ranny. Plotka krążąca po Chicago mówi zaś, że stał za nim właśnie Oberta. Po śmierci „Dingbata” rozpętuje się krwawa gangsterska walka o schedę po nim.

M A S A K R A W K Ł O D N I E

8 stycznia 1933

Pewnego styczniowego ranka mieszkańców wsi Kłodno [ok. 30 kilometrów od Żółtkwi] zbudził pożar, który wybuchł w domu żydowskiej rodziny Feldów. Po ugaszeniu ognia w zgliszczach znaleziono cztery ciała: handlarza Sinela Felda, jego żony Chai, ich 12-letniego syna Menachema oraz sublokatora Izraela Osterbacha z Sanoka, wędrownego nauczyciela religii. Śledczy stwierdzili, że zginęli oni od uderzeń siekierą i nożem.

I N S T Y T U T

Kolegiata pw. św. Wawrzyńca, Żółtkiew [Ukraina]

Kolegiata św. Wawrzyńca w Żółtkwi związana z założycielami miasta oraz rodem Sobieskich. Konserwację fryzy wykonała Fundacja Dziedzictwa Kulturowego z funduszy Senatu RP i Programu Ministra z udziałem funduszy Instytutu POLONIKA.

Dochodzenie prowadzili policjanci z pobliskich Żółtaniec, Żółtkwi i detektyw ze Lwowa. Przyniosło one ciekawe wyniki. Okazało się, że mordu dokonali zwrotniczcy Józef Żółtaniecki i mieszkający u niego szwagier Wojciech Nikrutowicz. Ten ostatni ukradł w grudniu indyki naczelnikowi stacji w Żółtańcach, a kiedy naczelnik usłyszał od ludzi, kto mógł być sprawcą, oświadczył Żółtanieckiemu, że jeśli okaże się to prawdą, ten straci swoją posesję na kolei. Pech chciał, że jedyną osobą, która mogła potwierdzić kradzież, był Sinel Feld, który zajmo-

wał się nie tylko handlem konopiami, ale także był paserem, a czasami sam kupował „fanty”. Tak było w wypadku feralnych indyków. Żółtaniecki i Nikrutowicz zaplanowali więc pozbycie się świadka. W nocy zapakali do Fedla specjalnym złodziejskim kodem, a kiedy ten otworzył, zamordowali najpierw jego, a potem pozostałych domowników. Dom podpalili dla zatarcia śladów. Policja znalazła w mieszkaniu zwrotniczego siekierę z resztkami włosów i zakrwawione ubrania. Mordercy stanęli przed sądem doraźnym.

P O L O N I K A

ONE WAY RIDE POLSKIEGO ALA CAPONE

- *Avengers kill gang chieftain and chauffeur*, „Chicago Daily Tribune” 6 marca 1930, s. 1
- Dominik Pacyga, *John Oberta – polski gangster*, <https://dziennikzwiazkowy.com/polskie-chicago-cykl/odcinek-14-john-oberta-polski-gangster/> [dostęp: 31.05.2023]

Ilustracje

- Kościół św. Jana Bożego, Chicago, USA; fot. Norbert Piwowarczyk

MASAKRA W KŁODNIE

- „Gazeta Lwowska” 1933, nr 8, 10, 13, 18
- *Tragedja w Kłodnie*, „Tajny Detektyw” 1933, nr 3, s. 11

Ilustracje

- Kolegiata pw. św. Wawrzyńca, Żółkiew, Ukraina fot. Dorota Janiszewska-Jakubiak

POŻAR CYRKU W BERDYCZOWIE

- „Słowo” 3 stycznia 1883, nr 13
- „Kłosy” 1883, nr 918, s. 3; nr 921, s. 127
- Włodzimierz Kalicki, *Zdarzyło się*, Kraków 2014, rozdział „Wychodzimy z mamą”, s. 41

Ilustracje

- Zespół klasztorny zakonu karmelitów bosych, Berdyczów, Ukraina, fot. Instytut POLONIKA

PRZEKŁĘTA KAMIENICA

- *Echa zamordowania em. gen. Rynkiewicza*, „Polska Zbrojna” 30 stycznia 1934, nr 28, s. 10
- „Dziennik Poznański” 30 stycznia 1934, nr 24, s. 6
- *Emer. generał Rynkiewicz zamordowany przez bandytów*, „Gazeta Lwowska” 1 lutego 1934, nr 29, s. 4
- „Placówka. Ilustracja Polska. Miesięcznik myśli i czynowi Dowborczyków poświęcony” 1934, nr 2
- *Śmierć generała Rynkiewicza*, „Tajny Detektyw” 1934, nr 6, s. 2

Ilustracje

- „Przekłeta” kamienica przy ul. Beliny 16 w Wilnie, fot. NAC, https://www.szukajwarchiwach.gov.pl/jednostka/-/jednostka/5923020/obiekty/244329#opis_obiektu

- Ostra Brama, Wilno, Litwa; Tygodnik Ilustrowany, 1964 nr 236, 2 IV s.124 a

ŚMIERĆ HRABIEGO

- *Straszna zbrodnia w lesie kopczyńskim*, „Gazeta Lwowska” 31 stycznia 1931, nr 25, s. 5
- Monika Piątkowska, *Życie przestępcze w przedwojennej Polsce. Grandesy, kasiarze, brylanty*, Warszawa 2012, s. 172
- *Śmierć hr. Baworowskiego przed sądem*, „Tajny Detektyw” 1932, nr 11, s. 10

Ilustracje

- Biblioteka Baworowskich, Lwów, Ukraina, fot. POLONA, <https://polona.pl/item-view/9329b3aa-e094-4fa6-939f-d605e2ee201a?page=0>

KATU SPOD TOPORA

- *Ocalony*, „Tajny Detektyw” 1934, nr 38, s. 2

Ilustracje

- Kaplica Boimów, Lwów, Ukraina, scanning: 3deling na zlecenie Instytutu POLONIKA

DZIECKO W WALIZCE

- *Arcyzabawna historia pewnej walizy*, „ABC: Nowiny Codzienne” 17 lutego 1936, nr 49, s. 5

Ilustracje

- Twierdza Konicypolskich, pałac Potockich, Brody, Ukraina, fot. NAC, <https://www.szukajwarchiwach.gov.pl/jednostka/-/jednostka/5964581>

DWA ŚLUBY I POGRZEB

- „Chwila” 17 grudnia 1931, nr 4573, s. 8 i 10; 30 maja 1932, nr 4734 s. 14; 1 czerwca 1932, nr 4735, s. 10; 2 czerwca 1932, nr 4737, s. 11
- Aleksandra Czubińska-Durka, *Krótką historią małżeńską Joela Tickera, czyli jak mordercę rozpustnej żony uwolniono od winy i kary w procesie karnym we Lwowie 12 czerwca 1932 roku*, „Głos Prawa” 2020, t. 3, nr 1 (5), s. 197
- „Echo” 1931, nr 344, s. 2
- „Echo” 1932, nr 150 s. 1-2; nr 151 s. 1-2; nr 152, s. 2; nr 159, s. 2
- Księgi zaślubin izraelskiego urzędu metrykalnego we Lwowie z 1930 r.

- Księgi zmarłych z 1931 r., AGAD, metrykalia, Redite ad Fontes

Ilustracje

- Więzienie „Brygidki” Lwów, Ukraina fot. NAC, https://www.szukajwarchiwach.gov.pl/jednostka/-/jednostka/5913091/obiekty/418715#opis_obiektu

KRWAWY KIOSKARZ

- *Cybulski w więzieniu*, „Tajny Detektyw” 1934, nr 25, s. 12
- „Echo” 1934, nr 35, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 54, 55, 56, 57
- „Express Wieczorny Ilustrowany” 1934, nr 4
- Mariusz Gadomski, *Jak zabijać, to tylko we Lwowie*, Warszawa 2020, s. 256
- „Gazeta Lwowska” numery z lutego 1934
- „Kurier Powszechny” 1934, nr 36, 38, 39, 40, 41, 43, 50, 53, 54, 57, 58, 59
- *Lwowski Kürten wykryty*, „Tajny Detektyw” 1934, nr 7, s. 3
- *Ostatni etap zagadki*, „Tajny Detektyw” 1934, nr 10, s. 4–5
- *W kiosku Cybulskiego*, „Tajny Detektyw” 1934, nr 8, s. 4–5
- *Widmo kiosku grozy*, „Tajny Detektyw” 1934, nr 29, s. 3

Ilustracje

- Targi Wschodnie, Lwów, Ukraina, fot. NAC, <https://audiovis.nac.gov.pl/obraz/188992/739963ab-1637682c6b33ed1d76ca07/>

POTWÓR Z RUDZISZEK

- *Aniela i diabeł, czyli kazirodztwo i morderstwo na Wileńszczyźnie*, <https://tajnydetektyw.blogspot.com/2015/02/aniela-i-diabe-czyli-kazirodztwo-i.html> [dostęp: 22.05.2022]
- *Potwór z Rudziszek*, „Tajny Detektyw” 1933, nr 47, s. 4

Ilustracje

- Fotografia rodziny Piotrowskich, <http://mbc.cyfrowemazowsze.pl/dlibra/docmetadata?id=33953&from=publication>
- Pomnik Kazimierza Pułaskiego, fot. Kenneth C. Zirkel, CC BY-SA 4.0 DEED, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kazimierz_Pulaski_statue_in_Buffalo_New_York.jpg

BIEDNEMU WIATR W OCZY... NAWET PÓ ŚMIERCI

- *Biednemu wiatr w oczy... nawet po śmierci*, „Kurjer Lwowski” 18 marca 1900, s. 3

- *„Porządki” w kostnicy lwowskiej*, „Kurjer Lwowski” 17 marca 1900, s. 4

Ilustracje

- Rzeźby z grobowca rodziny Dziegielowskich, Lwów, Ukraina fot. Instytut POLONIKA

KAINOWA ZBRODNIA

- Władysław Łoziński, *Prawem i lewem. Obyczaje na Czerwonej Rusi w pierwszej połowie XVII wieku*, t. 2, Lwów 1904, s. 25
- *Tragiczna Niedziela Palmowa rotmistrza Jego Król. Mości*, „Tajny Detektyw” 1934, nr 14, s. 14

Ilustracje

- Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, Winniki, Lwów, Ukraina; fot. Instytut POLONIKA

CHICAGOWSKA TRUCICIELKA

- „Chicago Tribune”, nr z 9, 14, 17, 18, 19, 20, 21 listopada 1922 oraz nr 9, 10, 11, 14 marca 1923
- Krzysztof Michał Józwiak, *Zabójco dobrego bigos*, „Rzeczpospolita. Rzecz o Historii” 16 czerwca 2023, s. 16
- Tillie Klimek, Murderpedia.org [dostęp: 22.05.2022]
- Jarosław Stukan, *Seryjne morderczynie*, Warszawa 2021, s. 71
- Dominika Węclawek, *Bo to zła kobieta była: Otylia Klimek, kapłanka Sinobrodego*, Kobieta. Gazeta.pl [dostęp: 25.05.2022]
- Jennifer Wright, *I że ci (nie) odpuszczę. Najbardziej mordercze kobiety w historii*, Poznań 2022, s. 230

Ilustracje

- Pejzaż miejski, przypisywany Andrzejowi Pronaszce, przed 1939 r., Chicago, USA, fot. Instytut POLONIKA

HORROR POD PIÓREM, HORROR W GŁOWIE

- „Gazeta Lwowska” 30 maja 1912, nr 122, s. 3
- Karol Irzykowski, *Głód woli*, „Świat” 26 października 1912, nr 43, s. 1
- *Maniak*, „Kurjer Lwowski” 30 maja 1912, nr 244 (poranny), s. 3 i nr 245 (południowy), s. 4–5
- *O Huskowskim*, „Kurjer Lwowski” 1 czerwca 1912, nr 248 (poranny), s. 2 i nr 249 (południowy), s. 4

WYDAWCA

Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego
za Granicą POLONIKA

ul. Madalińskiego 101, 02-549 Warszawa

e-mail: kontakt@polonika.pl

www.polonika.pl

AUTOR TEKSTÓW

Krzysztof Michał Józwiak

KOORDYNACJA WYDAWNICZA

Katarzyna Brzostowska

REDAKCJA I KOREKTA JĘZYKOWA

Alicja Berman

PROJEKT GRAFICZNY

to/studio

DRUK

Drukarnia ZAPOL Sobczyk Sp.k.

ISBN: 978-83-66172-70-8

Copyright © Krzysztof Józwiak (2023)

Copyright © Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa
Kulturowego za Granicą POLONIKA (2023)

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
